Immár egy éve múlt, hogy kikoptak Friedmann Ármin a csöndes temetőbe a mark egyhegyű-
lünk sírja körül, hogy kegyelettel adózzunk emlékének. A villanyárok finom vasonszlikkal beri-
vasúthoz
vonultak, hogy a föld fagyása sohse jut vissza teljesen abba a pontba, amelyből egy évvel azelőtt
kiindult, az évkörök mindig mutatnak kisebb-nagyobb eltérést egyénen soha nem fordít egymást. Egy
évvel ezelőtt megdöbbenve álltunk Fr. Á. koporsója mellett, a ventesép fájdalma megérett minden gyámolt
Mostani szívvel tekintettünk a jövő elé, a most midőn az évfordulat síremléke elé állítottuk mindnyá-
midőn immár az eleven fájdalom emlékeink kultuszai fölött vetünk pillantást a múltba, vagy
mind való-e nivónk érzelmi szempontja a mi kívánságunkhoz, hogy a mai évfordulót ugyanazon
a ponton találjuk-e bennünket, mint akkor ma egy éve voltunk? Rámutatok hiszek emlékezésünk végtelen
és a visszaélésünk, arra az erőmegyre kell pillantanom, hogy bennünket az erényi fölfogás ugyanazon a
pontba horolt vissza, mint ugyanazon szavakkal akkoron át rendeltetésének e síremlékek, mint amely
épülettel ide kísértük az alatta porladó hamvakat: [illegible] Ha bevonultok arra a
földre, ahol a nyugalmat óhajtjátok, úgy ültessetek oda mindenféle gyümölcsfát, mert nemes érzelmű-
kat ültetett középünkben Fr. Á. társadalmi téren, közgazdasági mezején, hitfelekezeti élet talaján
és ahol kiválósápolást volt, ott ültetett keresett és talált is: szeretet kertjében. Nem a megdöbbent fáj-
dalom elfogultsága mondja most, hogy Fr. Á. nincs többé, hanem a földnek egy darab élő fagyása borult
vissza minket arra a pontra, amelyen közöttünk mozgott az üresen maradt helyre, amelyen
ma is csak ott mutathatjuk, hogy nagy ürt hagyott távozásával, bár mi is ápolgatjuk a gyümölcsfákat mellett
ő ültetett, de pótolhatatlan az ő sajátos egyénisége, melyben a szívó akaratereje lankadatlanul dolgozott mind
addig, míg tisztelete méltó ambicionálásával meg nem valósította azt, amit akkor előrelátásra társadalom is felé-
Rebe javára terveredt. A talmudi egyik tanítója ellenére, [illegible] (B. Kathu 58a) hogy ezt
kiváló tudós megcáfolta a sírkőbeszédet hogy az élők megnefelkezzenek mozgó munkásságuk közepette
arról, vajon nem szívokra építik-e fel alkotásaikat, műnkéja körben ápolott álmaim sírkőfaltok, melyeknek
bezárásával őrt állt kő orgonája, kitől-az óvapa felől kérdezősködve - arra a választ kapta: [illegible]
D. P. sírja ölébe hajtotta fejét Ábrahám, álarcai fotott kitevés őrködik. A kitevés nevetés emlékével állítok
szívem, hogy a műnkéja utókor megítélésére, hogy mit művelt e földön, ki chaos alatt örök álmait alumnai
hogy középünkben minden intézmény alapját az ő szelleme hagyása rakta le; emlékével lépem a kő, hogy azokból
alkotásai nem Fr. Á. sírján, hanem életműnkéjának vedencényein tovább épülni: [illegible]
[illegible] kitevés örökölt örök nyugalmán, közösnek fagyását nem
ért a zsibolt ujjain, [illegible] apasztotta az évnaknak változása, emlékét nem tarolt a minden tőzsdéző időnek fagyása, szomjas barangás
boldi be az otthont, hol mindig vendégül szolgált, sóhajtnak vízözönje kél mintelen kebléből, örökül e'vben
emléke fotott, hiszen kitevési szívet a nagy halottnak halotti párnája. Mélti nincs műtlégre erre emlékezésre jobb
emlékkel, mely kétő" nemzedékeknek is kivetni fogja, hogy itt nyugszik Fr. Á., ki bergő tevékenységgel
karba nagy álmodatait társadalom felvirágoztatására, vallásos életünk erőtetőre, ki nagy a halál hagya-
tában is nemcsak megtévő" intézmények szilárd alapjainak, hanem a jövőre is
mert az ő erős szíve megőrzte, hogy el fog mindhalálunk közöttünk az az idő, amikor zsoltárunk helyé-
kében kell nevelnünk erényeinket igaz hite s tiszta emlékezetére. Sem ivenként fölkeresnek nagy
e sírt, imát mondunk a porladó szív felett, nem bánjuk, tevékeny álmodatkérésére fogadkozunk
hogy tovább építhessünk az általa lerakott alapokra, mig tető alá nem hozzuk kitűzött minden
felőlelő épületét, akkor fogunk legtisztább hálával rebegni [illegible] Fr. Á. emléke a mi álmodatunkban való-
[illegible] kisdarabja, minthogy, társaink örök varázsa volt, az

Siklóvató 1902. április 26.

Ven 121066